ఉదయం ఎనిమిదన్నర గంటలయింది. రేణుకాదేవి వంటా, వార్పూ ముగించుకుని ముందు గదిలోకి వచ్చి వాలు కుర్చీలో కూర్చుంది ఆ తర్వాత భగవద్గీత చేత బట్టుకుని చదువ నుపక్రమించింది. ఐతే ఆవిడ దృష్టినీ, మనసునూ దానిపై లగ్నం చెయ్యగల్గినదల్లా పదినిముషాలు! ఆవిడ దృష్టీ, మనసూ చెదరటానికి హేతువల్లా పిచుకలగోల చిరాగ్గా తలెత్తి ఆవిడ వేలవైపు చూడనే చూసింది కొద్ది గజాల దూరంలో ఓ పిచుకపిల్ల ఎగరటానికి ప్రయత్నంగా కుప్పిగంతులు వేస్తున్నది దాని చుట్టూ రెండు పెద్ద పిచుకలు 'కిచకిచ'లాడుతూ ఎగురుతున్నాయి ఆ పెద్దవాటిని చూసి, 'తల్లి పిచుకా, తండ్రి పిచుకా కాబోలు' అనుకున్నది రేణుకాదేవి కొద్ది క్షణాలు గడిచాక పెద్ద పిచుకలు రెండూ కిటికీలోంచి బయటకు వెళ్లిపోయాయి రేణుకాదేవి భగవద్గీత బల్లమీదపెట్టి ఆ పిచుక పిల్లవైపు కుతూహలంతో కళ్లింతవి చేసుకుని చూడ సాగింది ఆ పిచుకపిల్ల ముద్దొస్తున్నది. కుడివైపు రెక్కల మీద తెల్లని రంగు. బెదురు బెదురుగా చూస్తున్న కళ్లు. 'పాపం ఇంకా పసిముండ రెక్కలింకా పూర్తిగా విడలేదు కాబోలు.. అప్పుడే ఎగరాలన్న తహతహ' అనుకున్నది రేణుకాదేవి ఇంతలో పెద్ద పిచుకలు రెండూ వచ్చి పిల్ల పిచుకదగ్గర వ్రాలి, వంతులవారీగా దాని నోటికి ఆహారాన్ని అందించసాగాయి పిల్లపిచుక 'కిచకిచ' లాడుతూనే అవి అందించిన ఆహారాన్ని కడుపులో వేసుకుంటున్నది. ఆహార మందించాక పెద్ద పిచుకలూ రెండూ కొద్ది క్షణాలు 'కిచకిచ' లాడాయి 'నేనూ ఉన్నానంటూ' పిల్ల పిచుకా 'కిచకిచ' లాడింది. పెద్ద పిచుకలు రెండూ వెళ్లి పోయాయి పిల్లపిచుక ఎగరటానికి తిరిగి ప్రయత్నాలు మొదలెట్టింది.

గోడ గడియారం గంటలు విన్పించడంతో ఉలిక్కిపడి దానివైపు చూసింది రేణుకాదేవి. తొమ్మిది గంటలయింది. కంగారు కంగారుగా లేచి వంటగది వైపు దారి తీసిం దావిడ కంచంతో అన్నం వడ్డించుకుని కూర్చుంది. రెండు ముద్దలు

దిగ మ్రింగిందో లేదో ఆవిడకు పిచుకపిల్ల గుర్తుకొచ్చింది పాపం రెక్క లింకా పూర్తిగా విడలేదు, ఎదగటానికి పూర్తిగా రాదు! పసితనం మనిషికైతేనేం, పక్షికైతే, జంతువుకైతేనేం—ఒకటే. ఆ వయసులో పోషణ భారమంతా జన్మకు కారకులైనవారిది ఆ పిచుకపిల్లను గురించి ఆలోచిస్తూంటే ఆవిడ మనసు మళ్లో దారిన పోసాగింది, గతమంతా తెరలు తెరలుగా కళ్లముందు మెదలసాగింది మరిక అన్నం సహించింది కాదు కంచంలో చెయ్యి కడుక్కుని, ఆ ఎంగిలి కంచం తూముదగ్గర పెట్టేసింది, పమిటచెంగుతో చేతులు తుడుచుకుంటూ ముందు గదిలోకి వచ్చింది. అప్రయత్నంగా గడియారంవైపు చూసింది. తొమ్మిదింబావు దాటింది పిచుక పిల్లవైపు చూసింది. అదింకా నేలమీదే వుంది అయితే గెంతడంలేదు, ముడుచుకుని కూర్చుని బెదురుబెదురుగా నలుమూలలా చూస్తున్నది. దాన్ని చూస్తూంటే రేణుకాదేవికి జాలిపుట్టుకొచ్చింది. 'పాపం ఆకలి తీరలేదు కాబోలు తల్లిపక్షి, తండ్రి పక్షి ఎక్కడికి వెళ్లాయో......' అనుకుని లోపలికి వెళ్లింది నాలుగు లన్నం మెతుకులు గుజ్జుగాచేసి ఓసీసా మూతలో వేసింది, మరో సీసామూతలో కాసిని నీళ్లుపోసింది అవి రెండూతెచ్చి పిచుకపిల్లదగ్గర పెట్టింది. అయితే పిచుకపిల్ల వాటివైపు కన్నెత్తి చూడలేదు

'అదే తింటుంద'నుకుని వెనుదిరగబోయేంతలో నల్లపిల్లి గుర్తుకొచ్చింది ఆవిడ మనసు అవ్యక్తమైన బాధతో నిండిపోయింది పిచుకపిల్ల ఎగరలేదు ఆ నల్లపిల్లి కంటబడితే దాన్ని 'స్వాహా' చెయ్యకుండా వుండదు అంతేకాక, తలుపు మూస్తే చాలు ఎలుకలు స్వైరవిహారం మొదలెడతాయి అవి చూసినా, పిచుక పిల్లను ప్రాణాల్తో వుండనీయవు ఉన్న ఒక్క కిటికీ మూసేసి నల్లపిల్లి బారి నుండి రక్షించగలదు ఎలుకల బారినుండి దాన్ని రక్షించాలంటే బల్లమీద పెట్టాలి వంగుని పిచుక పిల్లను చేత్తో ముట్టబోయి, చెయ్యి వెనక్కు తీసేసింది రేణుకాదేవి నరుడి స్పర్శకు బండరాళ్లకూడా కరుగుతాయంటారు! అందువల్ల దిన పత్రిక మడచి, దాని సహాయంతో బల్ల మీద కెక్కించాలన్న నిర్ణయానికి వచ్చింది అయితే అది అంత సులభమైనపనిగా తోచిందికాదు పిచుకపిల్లను పత్రికమీదకు ఎక్కించబోతే క్రింద కెగురుతోంది చివరికి కెలాగైతేనేం విజయాన్ని సాధించింది రేణుకాదేవి! పిచుకపిల్ల ప్రక్కనే అన్నం వున్నమూతా, నీళ్లున్నమూతా పెట్టింది 'తనకేం పట్టన'ట్లు మరోవైపు చూస్తూ ముడుచుకుని కూర్చుంది పిచుకపిల్ల 'తినకేం చేస్తుంద'న్న నిర్ధారణకు వచ్చి లోపలి గదిలోకి దారితీసింది రేణుకాదేవి ఆదరాబాదరాగా బట్టలు మార్చుకుంది జుత్తుసరిచేసుకోడానికి అద్దంముందుకు వచ్చి నిలబడింది ఆ అద్దంలో వెనుక గోడకు వ్రేళ్లాడగట్టిన ఫోటో ప్రతిబింబం కన్పిస్తున్నది కొద్దిక్షణాలు తన ప్రతిబింబాన్ని చూసుకుంది రేణుకాదేవి పేలవమైన కళ్లు ... అక్కడక్కడ నెరసిన కేశాలు ముడతలుపడ్డ చెక్కిళ్లు ఫోటో ప్రతిబింబంపై ఆవిడదృష్టి మరలింది. అది తన పెళ్లినాటి ఫోటో భర్త ప్రక్క తను. మెడలో గులాబీపూల చెమికీదండ. నుదుట రూపాయికాసంత కుంకుమ బొట్టు.. ఒత్తయిన నల్లని తలకట్టు... పాలరాతికన్న నునుపైన చెక్కిళ్లు..... భవిష్యత్తుపై తియ్యని కలలుగనే కళ్లు... ఇప్పుడవేమీలేవు కళ్లు భవిష్యత్తుపై తియ్యని కలలు కనవు .. దీర్ఘమైన నిట్టూర్పు విడచి, ఆర్ద్రమైన కళ్లు తుడుచుకుంది. ఆ గదితలుపులువేసి, ముందు గదిలోకి వచ్చింది. కిటికీ తలుపులు మూసేసి, పెద్ద పిచుకలు రావడానికి వీలుగా 'వెంటిలేటర్' తెరచింది గొడుగు చేతబట్టుకుని, ఇంటికి తాళంవేసి, రెండో అంతస్థునుండి భారంగా అడుగులువేస్తూ మెట్లుదిగి రోడ్డుమీదకువచ్చి రిక్షా ఎక్కింది. రిక్షా ఎక్కినా, ఇంటికి దూరమవుతున్నా, ఆవిడ మనసుకు ఆలోచనలు మాత్రం దూరమయ్యాయికాదు ఆలోచిస్తున్నంతలో రిక్షా హైస్కూలుముందు ఆగింది రిక్షావాడికి డబ్బులిచ్చి స్కూలు ఆవరణలోకి చూసింది ఎక్కడా పిల్లలు లేరు 'లేటయ్యాను' అనుకున్నది రేణుకాదేవి సుమారు పాతికేళ్ల సర్వీసులో ప్రప్రథమంగా తను లేటయింది! ఓ చిన్న పిచుకపిల్ల మూలంగా తను లేటయింది!

'ఎటెండెన్సు రిజిస్టరు'లో సంతకం చెయ్యడానికి 'హెడ్మిస్ట్రెస్' గదిలోకి దారితీసింది దినపత్రిక చదువుకుంటున్న 'హెడ్మిస్ట్రెస్' సుమతీదేవి ఆవిడవైపు చూసి

'ఏవిటి రేణుకాదేవిగారూ. ఆశ్చర్యంగా వుందే .. ఎన్నడూలేనిది మీరు లేటయ్యారేవిటి?...వొంట్లోకాని బావుండలేదా...' అన్నది.

ఆవిడ ప్రశ్నకి సమాధానమల్లా — రేణుకాదేవి పెదాలపైన మెదిలిన జీవంలేని చిరునవ్వు!

'ఇవాళ మొదటి పీరియడు 'వర్కు'దా?...'

సమాధానంగా తలవూపింది రేణుకాదేవి

'మీకు వంట్లో బావుండకపోతే శాంతని తీసుకోమంటాను మీ క్లాసు ... 'రెస్టు' తీసుకోండి...'

'రెస్టు.. నా జీవితానికి రెస్టు...' అని లోలోపలే అనుకుని, చిరునవ్వు తెచ్చిపెట్టుకుని,

'ఫర్వాలేదు.. ఆ కూర్చువేదేదో క్లాసులోనే కూర్చుంటాను' అంటూ 'కామన్ రూము' వైపు దారితీసింది రేణుకాదేవి.

ఆవిడవైపే చూస్తూ వుండిపోయింది సుమతీదేవి

'కామన్ రూము'లో ఓ గ్లాసుడు నీళ్లు త్రాగి టెన్త్ క్లాసు వైపు దారితీసింది రేణుకాదేవి అంతవరకూ వరండాలో జత కూడి రణగొణ ధ్వనులు చేస్తున్న 'టెన్త్' క్లాసు అమ్మాయిలు ఆవిడ రాకను గమనించి ఒకొక్కరే క్లాసులోకి వెళ్లసాగారు. రేణుకాదేవి క్లాసులోకివచ్చి తన కుర్చీలో కూర్చుంది. 'ఎటెండెన్సు' తీసుకుని, ఒక్కసారి చేతిరుమాలుతో ముఖం తుడుచుకుంది బోర్డుమీద నాలుగు లెక్కలువ్రాసి, చెయ్యమని చెప్పి కుర్చీలో కూర్చుని క్లాసు పిల్లలవైపు చూడసాగింది. తెల్లని పరికిణీలూ...తెల్లని జాకెట్లూ...గులాబీరంగు వోణీలూ ... పసితనం చిందులు త్రొక్కుతున్న ముఖాలూ ... తియ్యని కలలుగనే కళ్ళూ ఆరోజుల్లో...

'రేణుకి పధ్నాలుగు నిండాయి ... దాని వయసు పిల్లలందరూ పెళ్లిళ్ళయి కాపు

1968 లో మీ అదృష్టము

మీరు ఒక పోస్టు కార్డుమీద యే పుష్పము పేరునైనా వ్రాసి, మీ అడ్రసు తెలుపండి మేము మీకు ఆటోవు వచ్చెండ నెలలో జరుగ

ముఖ్య సంఘటనల అనగా వ్యాపారంలో లాభ నష్టాలు, నకరీలో ప్రమోషన్‌లు ట్రాన్స్‌ఫర్లు, పిల్లల జననం, వివాహం సుఖ సంతోషాలు మరియు చెడు నక్షత్రాలకు శాంతి చేసుకొను విధానములు రు 1-25 లకే పంపెదము. పోస్టేజిఅదనం ఒకదఫామ చినతృప్తిచెందగలరు

PT DEV DUTT SHASTRI

Raj Jyotshi, (MAP) P B 86.

JULLUNDUR CITY.

భద్రతకు, రక్షణకు ఫోల్డింగ్ 50 షాట పిస్తల్ లైసెన్స్ అక్కర్లేదు. అమెరికన్ మోడల్ దొంగలు క్రూరమృగాలనుండి రక్షించుకోండి. పిక్‌నిక్ ప్రయాణములు నాటకాలకు ఉపయోగకరమైనది. ఆటోమెటిక్ 50 షాట్ల

ఏర్పాటుగలదు తేలికైనది నిప్పురవ్వలు మిమ్ము అపాయంనుండిరక్షిస్తుంది జర్మన్ మోడల్‌నెం 99 50షాట్లతోధర రు.15.50 వి పి పి చార్జిలు రు2 50తోలుకేసె రు3 50అదనం షాట్లువందకి రు5మిల్టరీజవాన్లకుఆఫీసర్లకుప్రత్యేకతగ్గింపు

ATLAS CO (-16)

P O Box 1329 Delhi-6

తెప్పించుకొని తరువాత చెల్లించండి :

నెలకు రు 10/- వంతున వాయిదా చెల్లింపు పద్ధతిపై మిని జపాన్‌మోడల్

3 బ్యాండ్, ఆల్ వరల్డ్ ట్రాన్‌సిస్టర్ పొందండి వివరములకు వ్రాయండి

J L SANSON & Co., (WAP 10)

P B 1288, Delhi 6.

రెక్కలొచ్చిన పక్షి

రాలకు వెళ్ళారు ... మీరుమాత్రం దాని పెళ్ళిసంగతి పట్టించుకోరు ... వేనెత్తి, నోరూ బాదుకోవడమే కన్పిస్తోంది ...' అనేది అమ్మ.

'ఇప్పుడు దాని వయసేమీ మించిపోలేదు ... ఆ 'ఎస్సెల్సీ' పూర్తవనీ ... 'రాజకుమారుడు' లాంటి వరుడ్ని తీసుకొస్తాను..' అనేవాడు నాన్న అన్నయ్యా, వదినా నాన్నమాటకు వంత పాడేవారు

'మీ రందరూ ఒకటే నే నొక్కర్తినీ ఒకటి.' అంటూ అక్కడనుండి వెళ్ళిపోయేది అమ్మ.

ఆ తర్వాత ఏడాదికి తను 'ఎస్సెల్సీ' పాసయింది. అన్నమాట నిలబెట్టుకున్నాడు నాన్న ఆయనతెచ్చిన వరుడు నిజంగా రాజకుమారుడే. ఆయనపేరు ప్రకాశరావు ... సుమారు ఇరవైరెండేళ్ళ వయసు మద్రాసులో ఏదో కంపెనీలో ఆఫీసరు ... ఆయనలో ఆకర్షణలు ... విశాలమైన నల్లటి కళ్ళూ...పెదాలపై ఎల్లవేళలా నాట్యమాడే చిరునవ్వూ. ఆ రడుగుల భారీ విగ్రహ మాయనది ఆయనలో ఎంత ఆకర్షణవుందో, అంతకు రెట్టింపు హృదయ వైశాల్యముంది కట్నం విషయం నాన్న మాట్లాడబోయి నప్పుడు వారించి, 'మీ అమ్మాయే నాకు మీరిచ్చేకట్నం' అన్నారట ఆమాట నాన్న చెప్పినప్పుడు తనెంతగా మురిసిపోయింది !

తనపెళ్ళి ఎంతో వైభవంగా జరిగింది ఆ తర్వాత కొద్దిరోజులకు కాపురానికి మద్రాసు వెళ్ళిపోయింది. అసలు అమ్మనీ, నాన్ననీ, వదిననీ, అన్నయ్యనూ వదలి వెళ్ళాలంటేనే బెంగగావుండేది కానీ ఆయన సాన్నిధ్యంలో కొద్ది రోజుల్లోనే తనవాళ్ళనందర్నీ మరువగల్గింది ఆయన ఆఫీసుకు వెళ్ళిన క్షణం నుండీ నిముషాలూ, క్షణాలూ లెక్కపెడుతూ, మాటిమాటికీ గడియారం వంకచూస్తూ ఆయన రాక కోసం ఎదురుచూసేది సాయంత్రం వచ్చి రాగానే దగ్గరకు తీసుకోబోతూంటే కోటు నలిగి పోతుతదనో, పైన నలిగి పోతుందనో అనేది తను. 'అది నీకంటే ఎక్కువా ఫీలింగ్' అంటూ మరింత దగ్గరగా తీసుకుంటూంటే, తప్పించుకుందామనుకుంటూనే ఆ బలమైన హస్తాలమధ్య 'బంది' అయిపోయేది ఆ తర్వాత ఆయనకు రోజూ ఇచ్చే బహుమానం ఇవ్వాల్సిందే ! ఆయన సాన్నిధ్యంలో నిముషాలు క్షణాలుగా, గంటలు నిముషాలుగా దర్లిపోయేవి.

ఎంత ఆఫీసరయితేనేం. ఉత్త అమాయకపు మనిషి.. ఉత్త పిరికిమనిషి ఓ రోజు ఉదయం తిన్నది వమనం చేసుకుంటే ఎంత కంగారు పడిపోయారు ? ముఖంలో చెమటలు కళ్ళల్లో భయం కాళ్ళల్లో వణుకు .. 'ఇదేం జబ్బుకాదనీ, అనవసరంగా కంగారు పడద్దనీ' చెబితే వినిపించుకుంటేకద ... ఆదరా బాదరాగా బట్టలు మార్చుకుని లేడీడాక్టరు దగ్గరకు పరిగెత్తారు. పావు గంటలో లేడీడాక్టరు 'స్టెతస్కోపు' వూపుకుంటూ వచ్చింది. పరీక్షించి, శుభాకాంక్షలు అందజేసి, 'మీ ఆయన ఉత్త పిరికి మనిషి సుమండి ' 'మా ఆవిడకు వంట్లో బావుండలేద'ని, కంగారుపెడితే ఏమో ననుకుని, పేషంటుని పరీక్షచేస్తూ మధ్యలో వచ్చేశాను ఏమయితేనేం అలాంటి భర్తను పొందగలిగిన నువ్వు చాలా అదృష్టవంతురాలివమ్మా..' అంది లేడీ డాక్టరు దిగాలు ముఖంవేసుకుని బయట నిలబడ్డ ఆయన్ని చూడగానే ఆవిడకు తమాషా చెయ్యాలనిపించింది కాబోలు, సీరియస్‌గా ముఖంపెట్టి 'మీ ఆవిడ్ని మీరు శ్రమపెట్టకూడదు . వేళకు మందులివ్వాలి .. ఆవిడచేత వంట చెయ్యించకూడదు ..' అంటూ ఫక్కున నవ్వేసింది విషయం అర్థంగాక ఆయన తికమక పడిపోతూంటే ఇక బావుండదనుకుంది కాబోలు, 'అయ్యా ప్రకాశరావు గారూ కొద్దినెలల్లో మీరు తండ్రి కాబోతున్నారు' అంది ఆ సాయంత్రం తనను వంట చెయ్యనిస్తేకద తనే చెయ్యి కాల్చుకున్నారు తీరా నోటబెట్టాక, ఆయన ముఖం చూస్తే తనకే జాలేసింది 'మనకి వంటరాదు మీ అమ్మని రమ్మని వ్రాయి . లేకపోతే మా అమ్మని రమ్మని వ్రాస్తాను...' అన్నారు

విషయం తెలియడమే తరువాయి, తనను పుట్టింటికి తీసుకెడదామని అమ్మా, నాన్నా వచ్చారు. ఆ మాటె నాన్న ఆయన దగ్గర అన్నప్పుడు 'రేణుని ఇప్పుడప్పుడే పంపను...

మీరే ఇక్కడ వుండిపొండి.' అన్నారట. చివరి కెలాగయితేనేం ఏడోనెల రాగానే పంపడానికి ఒప్పుకొన్నారుట అలుడి దగ్గర మాట తీసుకుని నాన్న వెళ్లిపోయాడు అమ్మమాత్రం తనకు సాయంగా వుండిపోయింది. ఆయన ఆఫీసుకు వెళ్లడమే తరువాయి తన ఆలోచనలన్నీ కలుగబోయే శిశువుపై మళ్లేవి ఆయనలాంటి కొడుకు కావాలి తనకు. మరి ఆయనకేమో తనలాంటి అమ్మాయి కావాలట! అయితే తనకుమాత్రం అబ్బాయే పుడతాడన్పించేది ఏడోనెల రాగానే నాన్న వచ్చి, తననూ, అమ్మనూ విజయవాడ తీసుకెళ్లాడు పుట్టింట్లో తనకేం లోటు? కాలు కదపాల్సిన అవసరంలేదు అయితేనేం తన మనసుమాత్రం ఆయనవైపే పోయేది రెండేసిరోజులకో ఉత్తరం వచ్చేది ఆవెంటనే తను సమాధానం వ్రాయవల్సిందే కాని పక్షంలో టెలిగ్రాము వచ్చేది. ఓసారి ఆయనే వచ్చేశారు!

ఏ విధమైన ఆందోళనా లేకుండా ప్రసవమయింది. మనవడు పుట్టేడని అమ్మా, నాన్నా; అల్లుడు పుట్టేడని అన్నయ్యా, వదినా సంబర పడిపోయారు తను కోరుకున్నది ఫలించింది అయితేనేం తనకంతగా సంతోషం కలుగలేదు సరికదా ఆయన కోరినట్లు అమ్మాయే పుడితే బావుండు నన్పించింది కొడుకు పుట్టేడని తెలియడమే తరువాయి బయల్దేరి వచ్చారు ఆయనున్న రెండురోజులూ తనకు 'ట్మైమే' తెలియలేదు 'నీమాటే నెగ్గింది రేణూ. వచ్చేసారైనా కూతుర్ని కనకబోతే నేనూరుకునేది లేదు' అన్నారాయన సిగ్గుతో తలగడలో ముఖం దాచేసుకుంది తను! 'వాడంతా నీ పోలికే రేణూ..' అన్నవి ఆయన మాటలు తనకుమాత్రం వాడంతా ఆయనపోలికే కన్పించేది

పసివాడికి మూడోనెల నిండడమే తరువాయి ఆయన దగ్గరకు వచ్చేసింది ఆయన కాలక్షేపమల్లా కొడుకుతో.. ఆఫీసుకు వెళ్లే వరకూ ఆయన చంక దిగేవాడు కాదు వాడు! సాయంత్రం ఇంటికి రాగానే మళ్లీ ఆయనదరి జేరేవాడు. ఆయన పనల్లా వాడి కదలికలు గమనించడం—బోసినవ్వులు నవ్వితే జవింత. బోర్లా పడితే ఓ వింత...పాకడానికి ప్రయత్నిస్తే ఓ వింత. పదో నెల తిరిగేసరికల్లా బోర్లా పడ్డాడు ఏడాది, తిరిగేసరికల్లా 'ఊఁ ఆఁ హా గా.' అంటూ తనలో తను మాట్లాడటం నేర్చాడు వాడి మాటలు తమకు కర్థమయి తేకద ఏడుస్తే ఆకలేస్తోందనీ, ఆటలాడడం మానేస్తే నిద్ర వస్తోందనీ అర్థం చేసుకోవడమే ఆ తర్వాత తన చీర కుచ్చెళ్లు పట్టుకుని నిలబడ్డం నేర్చాడు. వాడి నోటంట మొదట వెలువడిన మాట 'అమ్మ' ఆ క్షణాన తన తనువు పులకరించింది. అప్పుడు ఆయన చిరు కోపం తెచ్చుకుని 'నీకు అమ్మ ఎక్కువయిందట్రా.' 'నాన్న' 'అను' అంటూ కొంటెగా వాడి బుగ్గ గిల్లినప్పుడు వాడి నోటంట 'నాన్న' అన్నమాట రాలేదు కానీ, సప్తస్వరాలూ వెలువడ్డాయి! వాడ్ని వూరుకో బెట్టడానికి ఆయన సతమతమవుతూంటే తను పొట్ట పట్టుకుని మరీ నవ్వింది! నెలలు గడిచాక వాడికి చాలా మాట లొచ్చాయి; 'నాన్న' అన్నది కూడా వచ్చింది. ఆ తర్వాత తనంత తాను నిలబడ్డం నేర్చాడు, ఆ తర్వాత నాలుగడుగులూ వేశాడు. ఆ తర్వాతర్వాత చేతికి దొరికినంత వేగంతో పరుగెడ్డం నేర్చాడు ఆయన్నీ, తననూ మూడు చెరువుల నీళ్లు తాగిస్తే కానీ చేతి కందేవాడు కాదు!

'వాడికి ఏ పేరు పెట్టాలన్న ప్రశ్న ఉదయించినప్పుడు 'మీ నాన్న పేరూ వద్దు. మా నాన్న పేరూ వద్దు...ఓ చిన్న పేరు నీకు నచ్చింది చెప్పు' అన్నా రాయన.

'నాకు నచ్చితే సరా, మీకు నచ్చద్దూ...' అన్నది తను.

'నీకు నచ్చింది నాకూ నచ్చుతుందిలే...

'వాడు మన ఇంటి వెలుగు...'భాస్కర్' అంటే ఎలా వుంటుంది?..'

'ఫస్టుగా వుంటుంది వాడి పేరు భాస్కర్.'

తన పేరు పెట్టనందుకు మామగారికి కోపం వచ్చింది, నాన్నకీ కోపం వచ్చింది. ఆయన మాత్రం చలించలేదు పైగా నవ్వేస్తూ 'మీ నాన్నకీ, మా నాన్నకీ వాళ్ల పేర్లు పెట్టలేదని కోపం వచ్చింది... అంచేత నువ్వు మరో ఇద్దరు కుర్రాళ్లని కనేస్తే వాళ్ల ముచ్చట తీర్చేయచ్చు రేణూ' అంటూ కొంటెగా తన కళ్లల్లోకి చూసినప్పుడు, తనక ఎక్కడలేని సిగ్గు ముంచుకొచ్చింది, ఆయన వక్షంపై తల వాల్చేసింది!

నెలలూ సంవత్సరాలూ దొర్లిపోయాయి.

ఓ రోజు సాయంత్రం భారంగా అడుగులు వేస్తూ ఇంటి కొచ్చారు. పెదాలపై చిరునవ్వు లేదు, కళ్లల్లో కొంటెతనం లేదు. ఇల్లు చేరగానే అడిగే బహుమానం అడగలేదు ఆదుర్దాగా వెళ్ళి నుదుట చెయ్యి వేసి చూసింది వళ్లు వేడిలేదు. తేలిగ్గా వూపిరి తీసుకుని 'అలా వున్నారేం.' అంది 'తలనొప్పిగా వుంది రేణూ' అన్నారాయాన 'ఫ్లాస్కు'లో కాఫీ కప్పులో

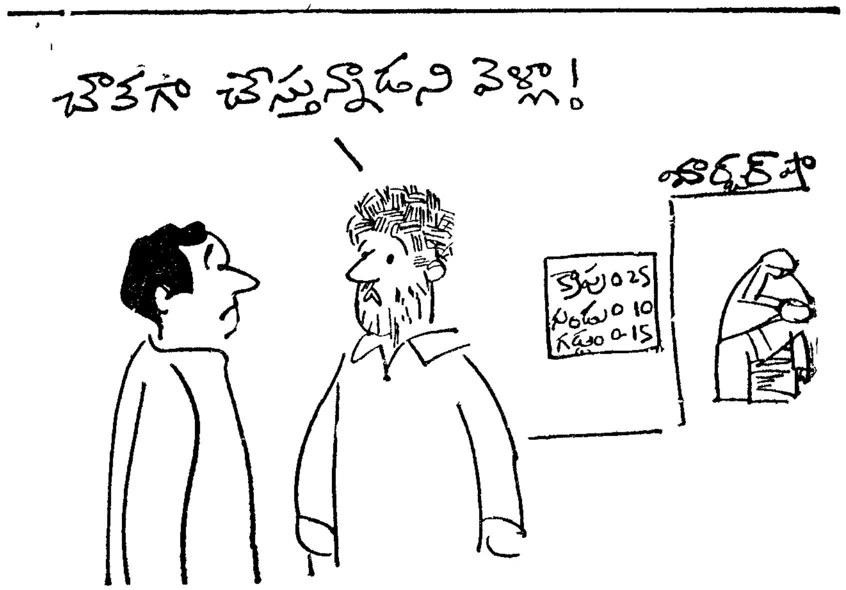

వేసి ఇచ్చేంది. డాక్టరుకోసం కబురంపితే వారించారు ఆ రాత్రి నాలుగు మెతుకులు కొరికి నిద్రపోయారు మరునాటి ఉదయానికి సలసల కాగే జ్వరం థర్మామీటరులోచూస్తే నూట నాలుగు డిగ్రీలు వణికే కాళ్ళతోవెళ్ళి డాక్టర్ని పిల్చుకు వచ్చింది డాక్టరు ఆయన్ని పరీక్షించి మరేం భయంలేదని చెప్పేక ఆదుర్దా తగ్గింది ఆ రోజంతా డాక్టరు చెప్పిన మందులు వేళ ప్రకారం ఇస్తూ, ఆయన మంచందగ్గరే గడిపింది తను రాత్రికి తగ్గలేదు మరునాటికీ తగ్గలేదు నాలుగైదు రోజులు గడిచిపోయాయి డాక్టరు ఏ రోజు కారోజు మందులు మారుస్తున్నా ఫలితం లేదు

ఓ రోజు రాత్రి తనను దగ్గరకు పిలచి, ఆలోచనల్లో పడిపోయారాయన ఆయన దేన్నిగురించి ఆలోచిస్తున్నారో తనకు అర్థమయింది కాదు చివరకు ఆయన పెదాలు కదిలాయి, 'రేణూ నాకీ జ్వరం తగ్గుతుందనే నమ్మకం తగ్గుతోంది బ్రతికి బయటపడతానో లేదో. భగవంతుడనే వాడు లేడేమో. ఉంటే నీకు ఇలాంటి శిక్ష విధిస్తాడా? భాస్కర్‌కి మీర్వా. నీకువాడూ. రక్షకులు.' ఆయన నోరు మూసేసింది. 'భగవంతుడనే వాడు వున్నాడు. ఆయన దయామయుడు మీకు తప్పకుండా తగ్గుతుంది' అన్నది తను ఆ తర్వాత పెరట్లోకివెళ్ళి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది అదే రాత్రి ఏదైతే జరుగకూడదని దేవుడ్ని ప్రార్థించిందో అదే జరిగింది తనరూపమే మారింది. తన జీవితమే విషాదమయింది అందరూ వచ్చారు ఆ మరునాటి మధ్యాహ్నానికి ఆయన్ను ఓ పిడికెడు బూడిదపాలు చేశారు మిగిలిందేమిటి? ఖాళీ మందు సీసాలు బ్యాంకులో డబ్బు... హృదయంలో శ్రావణమేఘాలు..

తనకిక మద్రాసులో ఏముంది? భాస్కర్‌తో తండ్రివెంట పుట్టింటికి వచ్చింది తన వయసు ఇరవైరెండేళ్ళు జీవితంలో ఎన్నోవంతు పూర్తయిందో? ఆయనకుమాత్రం నూరేళ్ళూ నిండిపోయాయి కళ్ళుమూస్తే కలల్లోకి వచ్చేవారాయన. భాస్కర్‌ని చూస్తుంటే ఆయనే కళ్ళముందు మెదిలేవారు తన ఆలోచనలు పలువిధాల సాగిపోయేవి. క్షణక్షణానికీ ఆయనే జ్ఞప్తికి వస్తూంటే, ఆయన లేకుండా తను జీవించలేదనిపించేది. ఆత్మహత్యకు ఎన్నోసార్లు ప్రయత్నించింది. ఆ సమయానికి నాన్నో, అమ్మో, అన్నయ్యో, వదినో అడ్డు తగిలేవారు ఎవరుచెప్పినా, సారాంశమొకటే — 'ఆ పసికందును తల్లిలేని వాడుగా చెయ్యకు' అవును వాళ్ళమాటలు నిజం వాడికోసం తను బ్రతకాలి వాడిరూపమంతా ఆయనే తనకొక పని అప్పగించి వెళ్ళారాయన వాడ్ని తీర్చి, దిద్ది వృద్ధిలోకి తీసుకు రావాలి అప్పుడే ఆయన ఆత్మకు శాంతి లభిస్తుంది వాడికోసం తను బ్రతకాలి అయితే వాడివయసు నాలుగేళ్ళు వాడు ఎప్పటికి పెద్దవాడవను? వాడ్ని ఏవిధంగా వృద్ధిలోకి తీసుకురాగలదు? తన ఆర్థిక స్థితేమిటి? బ్యాంకులో నాలుగువేల చిల్లర కూర్చుని తింటే అవి ఎంతకాలం రాగలవు? పోనీ ఉద్యోగంలో చేరదామంటే తన అర్హతలేమిటి? 'ఎస్సెల్సీ'...'ఎస్సెల్సీ' చదువుతో ఏం వుద్యోగం వస్తుంది? భాస్కర్ సంపాదన పరుడయ్యేంత వరకూ తనూ వాడూ అన్నయ్యమీద ఆధారపడవల్సిందేనా? సంఘంలో స్త్రీ పుట్టింటికి పసుపు కుంకుమతోవస్తే ఓ దారి తల చెడి వస్తే మరోదారి. అన్నయ్యా, వదినల్లాంటి వాళ్ళు లోకంలో అరుదుగా కన్పిస్తారు వాళ్ళకు కావాల్సిందల్లా తనూ, తన కొడుకూ కులాసాగా వుండడమే ఎంత చెట్టుకు అంతగాలి' అన్నారు అప్పటికే అన్నయ్యకు ఇద్దరు కొడుకులు వదిన మళ్ళీ కడుపుతోంది మరో ఇద్దరు పుట్టుకువస్తే తనూ, తన కొడుకూ వాళ్ళకు భారంకాదా?

తను ఒక స్థిరనిశ్చయానికి వచ్చింది. అర్హతలు పెంచుకోవాలి తను చదువుకోవాలి అంతేకాక మెదడుకి పరిశ్రమ అవసరం పనీపాటా లేక తిని తిరిగితే మనసు గతంమీదకు మళ్ళుతూనే వుంటుంది మనసులో వున్నది అన్నయ్యకు చెప్పింది అన్నయ్య అంగీకరించాడు తన తీరికవేళల్లో తెలియనివి బోధించేవాడు

అన్నయ్యకు కూతురు పుట్టింది భాస్కర్‌కి పెళ్ళాం పుట్టిందని సంబరపడింది తను అన్నయ్యా, వదినా సరేసరి; 'అల్లుడు అల్లుడంటూ' వాడికి తగని గారం చేసేవారు అన్నయ్యకూతురికి శకుంతల పేరు పెట్టారు

సంవత్సరాలు గడిచాయి. తను బి ఏ. పాసయింది. భవిష్యత్తుపై తన ఆందోళన మాయమయింది. తన కాళ్ళమీద తను నిలబడగలదు! భాస్కర్‌ని వృద్ధిలోకి తీసుకురాగలదు, వాడు చదువుతా నన్నంతవరకూ తను చదివించగలదు! ఉద్యోగంలో చేరాలన్న నిర్ణయానికి వచ్చింది అన్నయ్యతో చెప్పినప్పుడు చాలా బాధపడ్డాడు 'నిన్నూ, వాడ్నీ పోషించలేనా? వాడు నాకు పైవాడా? వాడికి చదువు చెప్పించలేనా?' అంటూ మథనపడ్డాడు 'అది కాదన్నయ్యా ఉద్యోగం చెయ్యకపోతే చదివిన చదువుకు సార్థకమేమిటి? అంతేకాక ఏదో వ్యాపకం వుంటే మనసులో ఎలాంటి ఆలోచనలూ రావు' అంది అన్నయ్య సమాధానం చెప్పలేదు వాడి మౌనమే అంగీకారంగా తీసుకుంది తను హైస్కూల్లో 'టీచరు'గా చేరింది

క్రమ క్రమంగా గతమనే అద్దంపై ధూళిపడి, గతం అదృశ్యమవసాగింది. భాస్కర్ స్కూలు రెండే తనకు కావాల్సినవి ఇంటిదగ్గరున్నంతసేపూ తను చూసేదల్లా వాడి బాగోగులు స్కూల్లోవున్నంతసేపూ పిల్లలచదువు భాస్కర్ రూపురేఖల్లోనేకాక తెలివితేటల్లో కూడా తండ్రి పోలికే ప్రతీక్లాసూ 'ఫస్టు'గానే చ్చే వాడు వాడు పరీక్షలు అలాపాసవుతే తనకింక కావాల్సినదేమిటి?

మరికొన్ని సంవత్సరాలు గడచిపోయాయి. అమ్మా, నాన్నా ఒకరివెంట ఒకరు పరలోకాలకు పయనమై వెళ్ళిపోయారు.

శకుంతల – అన్నయ్యకూతురు— రోజు రోజుకీ మరింత అందంగా తయారయింది. అది తనకోడలు కావడమే తనకు కావాల్సింది అంతేకాక అన్నయ్యా వదినాకూడా వాడిమీదే ఆశలు పెట్టుకున్నారు. శకుంతల అందమూ, అందాన్ని మించిన మంచితనమూ తనను ఎప్పుడూ ఆకర్షించేవి. ఇక భాస్కర్‌కికూడా అదంటే ఎంత ఇష్టమో తనకు తెలును!

భాస్కర్ పెద్దవాడయిన కొద్దీ తండ్రి పోలికలు, వాడిలో మరింత ప్రస్ఫుటంగా

కన్పించేది. అదే నడక.. అదే నవ్వు.. అవే కళ్ళు వాడి మనసెంత సున్నితమైనది? తనకు తలనొప్పివస్తే విల విల్లాడిపోయేవాడు!

పంధొమ్మిదేళ్ళకల్లా బి. ఏ. ఫస్టు క్లాసులో పాసయ్యాడు తర్వాత 'ఎమ్మే' చదవమని ప్రోత్సహించింది తను అయితే 'నీకు దూరంగా వెళ్ళడం నా కిష్టం లేదమ్మా' అని వాడు అన్నప్పుడు తను వాడి ముఖంలోకి చూడలేకపోయింది. తనకు మాత్రం వాడు దూరంగా వెళ్ళడం ఇష్టమా? కానీ వాడు పెద్ద చదువు చదవాలి; పెద్ద ఉద్యోగం చెయ్యాలి అదే తన జీవిత లక్ష్యం వాడి మనసు మార్చడానికి నవ్వు తెచ్చిపెట్టుకుని, వాడ్ని కవ్వించాలని 'నాకు దూరంగా వెళ్ళడం ఇష్టంలేదా? లేక శకుంతలకు దూరంగా వెళ్ళడం ఇష్టంలేదా?..' అంది నువ్వెప్పుడూ ఇతే నమ్మా' అంటూ చిరుకోపం తెచ్చుకున్నాడు ఇటు వాడి మనసూ, అటు శకుంతల మనసూ తనకు తెలుసు ఒకరి కొకరంటే ఎంత ఇష్టమో తెలుసు తనకూ, అన్నయ్యకూ, వదినకూ మాత్రం కావల్సిందేముంది? తామందరూ వాళ్ళిద్దరినీ దంపతులను చెయ్యడానికే ఎదురు చూస్తున్నారు వాడి చదువై, ఉద్యోగంలో చేరితే శుభ ముహూర్తం నిశ్చయించడానికి సిద్ధం!

ఆ రోజు వాడు మద్రాసు వెళ్ళే రోజు— అన్నయ్య రిక్షా వచ్చిందనీ, రైలుకి టైమయి పోతూందనీ కంగారు పడుతున్నాడు శకుంతల సిగ్గుకొద్దీ బయటకు వచ్చిందికాదు ఇక వాడు రిక్షా ఎక్కబోతూంటే తనే అడిగింది 'శకుంతలతో చెప్పావా?' అని 'చెప్పొస్తానమ్మా..' అంటూ లోపలికెళ్ళాడు పావుగంట గడిచినా వాడి పడడే! వాళ్ళ సంభాషణ తన చెవుల్లో పడకపోయినా వూహించుకోగలదు ప్రేమికుల ఎడబాటు భరించలేనిది.

నాలుగు రోజులు సెలవులొస్తే చాలు విజయవాడ వచ్చేసేవాడు ఉన్న నాలుగు రోజులూ ఎంత ఉత్సాహంగా వుండేవాడు! సెలవులై మద్రాసు వెళ్ళిపోయేరోజు దిగాలుగా వుండేవాడు మద్రాసు చేరాక రెండు రోజులకో ఉత్తరం—తనకు కాదు!— శకుంతలకి! ఆ వెంటనే శకుంతల సమాధానం పోస్టులో పడాల్సిందే! తను పెళ్ళయ్యాక ప్రేమించింది వాళ్ళ సంగతి వేరు ఎంత ప్రేమించుకుంటే మాత్రం అంత పెద్ద ఉత్తరాలు వ్రాసుకోడానికి విశేషాలేముంటాయి? అదేమాట శకుంతలతో అంటే 'ఫో అత్తయ్యా' అంటూ 'తుర్రు' మనేదేగాని సమాధానం చెప్పేది కాదు

రెండేళ్ళు గడిచాయి భాస్కర్ 'ఎమ్మే' ఫస్టుక్లాసులో పాసయ్యాడు. తను తేలిగ్గా నిట్టూర్చింది; అన్నయ్య సంతోషించాడు, శకుంతల మురిసిపోయింది!

ఆ తర్వాత కొద్ది రోజులకు వాడికి ఢిల్లీలో మంచి ఉద్యోగం వచ్చింది అయితే వాడు ఆ వుద్యోగంలో చేరడం తనకు సుతరామూ ఇష్టంలేదు ఎక్కడ ఢిల్లీ — ఎక్కడ విజయవాడ? తన కొడుకు అంత దూరం వెళ్ళడం ఇష్టం లేదు తనకు వాడు దూరమయితే భరించలేదు అయితే వాడు మాత్రం ఢిల్లీ వెళ్ళడానికి ఉత్సాహమే చూపించాడు తనకు వాడి మనసు అర్థమయింది మద్రాసులో వున్న రెండేళ్ళలో చాలా మారిపోయాడు వాడిలో మునుపటి పిరికితనంలేదు తనను వప్పించడానికి చాలా ప్రయత్నించాడు ఉద్యోగికి దూరభారమేమిటమ్మా? 'గెజిటెడ్ ఆఫీసరు' ఉద్యోగమమ్మా ఇంత మంచి ఉద్యోగం మనం కావాలనుకున్నప్పుడు రావద్దుటమ్మా...' అన్నవి వాడి మాటలు 'అసాటి ఉద్యోగం మద్రాసులో రాకపోదు.' అంది తను ఇక చేసేదేదీ లేక మావయ్య సహాయాన్ని అర్థించాడు. అన్నయ్యకూడా వాడినే సమర్థించాడు ఆ వుద్యోగంలో చేరద్దని శాసించలేకపోయింది వెంటనే పెళ్ళిచేసుకోమని కోరింది అప్పటికి శకుంతల 'పియూసీ' చదువుతోంది. 'శకుంతలికి ఆ 'పియూసీ' పూర్తవనీయమ్మా ఎప్పటికైనా నేనే కద చేసుకునేవాడ్ని.' అన్నాడు వాడు. 'ఇంకేంతే అక్కయ్యా దాని చదువు ఆర్నెల్లలో అయిపోతుంది కద వాడు చేసుకుంటానన్నప్పుడు తొందరపడట మెందుకు?.' అన్నాడు అన్నయ్య

ఆర్నెల్లు ఎంతలో తిరుగుతాయనుకుంది తను అయితే ఆ ఆర్నెల్లె చెప్పనన్ని మార్పులు తెచ్చింది. వాడు ఢిల్లీ వెళ్ళాక మొదటి రెండునెలలూ వారానికో ఉత్తరం వ్రాసేవాడు ఆతర్వాత పదిహేను రోజులు ఉత్తరం రాకపోతే కంగారుపడింది. టెలిగ్రాము ఇద్దామనుకుంటూంటే ఉత్తరం వచ్చింది పదిరోజులు జ్వరంవచ్చి, తగ్గిందట—ఇంటివాళ్ళు చాలా మంచివాళ్ళనీ, ఎల్లవేళలా తనదగ్గర ఎవరో ఒకరు వుండి తనకు సపర్యచేసేవారనీ వాళ్ళు చేసిన సహాయానికి తను ఋణం తీర్చుకోలేననీ, ఏమేమో వ్రాశాడు. ఆయింటి

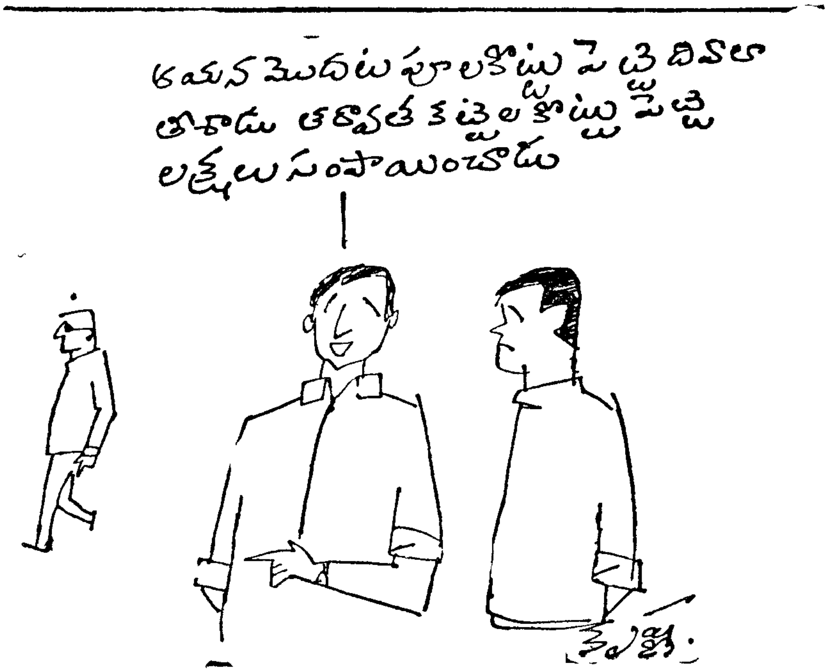

వాళ్ళకు తను మనసులోనే ధన్యవాదాలు అర్పించింది. ఆ తర్వాత ఉత్తరం—తన హృదయానికేకాదు—శకుంతల హృదయానికికూడా శామబాణం—అందలి సారాంశం—ఇంటి వారమ్మాయి సునీతను పెళ్ళిచేసుకోవాలన్న నిశ్చయానికి వచ్చాడట! శకుంతల మాటేమిటి? దానికి లేనిపోని ఆశలెందుకు కల్పించినట్లు? తనూ, అన్నయ్యా వాడిమనసు మార్చాలన్న నిశ్చయంతో ఢిల్లీ వెళ్ళారు శతవిధాల చెప్పిచూశారు వాడి మనసుమాత్రం మారలేదు ఇంటివాళ్ళు చూడబోతే పంజాబీలు, అదేమాట తనంటే నువ్వు వందేళ్ళ వెనుకనున్నావమ్మా ..ఆంధ్రులేమిటి? పంజాబీలేమిటి? మనందరమూ భారతీయులం ..' అన్నది వాడి సమాధానం. అవే మాటలు మరొకరి నోటంటవస్తే తను అభినందించేదేమో? వాడి మనసు మారదని తెలిశాక, తనూ, అన్నయ్య తిరిగివచ్చారు ఆ తర్వాత కొంతకాలానికి ఆ సునీతను పెళ్ళిచేసుకున్నానని వ్రాశాడు శకుంతల పగలూ, రాత్రి ఏడ్చింది అది పైకి ఏడ్చింది; తను లోలోపలే ఏడ్చింది ఒదే తేడా! అంతవరకూ అన్నయ్య మేనల్లుడిమీద భరోసాతో కూతురికి సంబంధాలు చూడలేదు ఆ మేనల్లుడు చేసిన ఘనకార్యం తెలిశాక, సంబంధాలు చూడటం మొదలెట్టాడు రెండునెలలు తిరక్కుండానే మంచి సంబంధం ఖాయంచేసి పెళ్ళి చేసేశాడు. శకుంతల కాపురానికి వెళ్ళిపోయింది

అన్నయ్యకు హైదరాబాదు ట్రాన్స్‌ఫర్ అయింది వదినని తీసుకుని హైదరాబాదు వెళ్ళిపోయాడు తనుమాత్రం విజయవాడలోనే వుండిపోయింది

భాస్కర్ ... నవమాసాలూ మోసి కని పెంచిన ముద్దుబిడ్డ —ప్రాణంకన్న మిన్నయైన భాస్కర్ .. వాడి సుఖంకన్న తను కోరుకునేదేమిటి? తను ఏంచేసినా వాడి సుఖాన్ని, భవిష్యత్తునూ దృష్టిలో పెట్టుకునే చేసింది. వివాహవిషయంలో తన అభిమతానికి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించి ఉండవచ్చు. అయితే ఈ చిన్న విషయానికి వాడితో సంబంధం తెగతెంపులు చేసుకోగల్గిందా? లేదు! వాడి సుఖాన్నే కాంక్షించింది క్షేమ సమాచారాలు తెలియనప్పుడు

రెక్కలొచ్చిన పక్షి

విలవిల్లాడింది ఇక వాడుకూడా 'తల్లి జీవించివుంద'న్న సత్యాన్ని మరువలేదు తరచుగా ఉత్తరాలు వ్రాసేవాడు. తనుకూడా వాడిక్షేమాన్ని, కోడలుక్షేమాన్ని కోరుతూ ఉత్తరాలు వ్రాసేది. వాడి ఉత్తరాలు చూసినప్పుడల్లా తనకు అనిపించేది — 'భాస్కర్ మారలేదు వాడికి తల్లిపై వుండే ప్రేమ రవంతకూడా తగ్గలేదు ఇప్పటికీ వాడు కోరుకునేది తల్లిసుఖమే'

'మనిషి' అన్నాక వయసు పైబడిన కొద్దీ జవసత్వాలు క్షీణించడం సహజం స్కూల్లో వున్నంతసేపూ నోరు చించుకుని ఇంటికి వచ్చేసరికి నీరసమూ, నిర్లిప్తతా తనను ఆవరించుకునేవి ఉద్యోగం! తనసలు ఉద్యోగంలో ఎందుకు చేరింది?—స్వశక్తితో కొడుకును వృద్ధిలోకి తీసుకురావాలని. వాడు వృద్ధిలోకి వచ్చాడు తన లక్ష్యం సిద్ధించింది. తనకిక ఉద్యోగం చెయ్యాల్సిన అవసరమేమిటి? వాడుతనకు పూటకింత తిండిపెట్టలేడా? వాడిపంచన బ్రతుకు తెల్లవారితే అంతేచాలు!

ఉద్యోగం మానెయ్యాలన్న కోరిక రాను రాను బలపడింది కొడుకు అభిప్రాయం తెల్సుకుని మానెయ్యాలని నిశ్చయించుకుంది. నెలరోజులు సెలవుపెట్టి 'ఢిల్లీ'కి ప్రయాణమయింది. భాస్కర్ స్టేషనుకు వచ్చాడు.

రెండుమూడు రోజుల్లోనే ఆయింట్లో వ్యక్తుల మనస్తత్వాలు తెలిసివాయి: భాస్కర్ — వాడికి తల్లిపై మునపటి ప్రేమానురాగాలు లేవు నోటంట యాంత్రికంగానే మాటలొస్తాయి వాటిలో తల్లిపై ప్రేమవుండదు. సునీత — ఆ పిల్లకు తను పరాయిది సర్వసాధారణంగా తనను తప్పించుకునే తిరుగుతుంది ముఖకవళికల్నిబట్టి తనక్కడ వుండడం ఆమెకు ఇష్టంలేదని తెలుస్తుంది అయినప్పటికీ—తను పెద్దది వాళ్ళిద్దరూ చిన్నవాళ్ళు! తను సర్దుకుపోతే సమస్యలుండవు.

ఓ రోజు తన మనసులో వున్నది కొడుక్కి చెప్పింది కొద్ది క్షణాలు వాడు మాట్లాడలేదు ఆ తర్వాత లేని చిరునవ్వు తెచ్చిపెట్టుకుని 'చాలాకాలంగా నువ్వొక దినచర్యకి అలవాటు పడ్డదానివి. ఇప్పుడు ఆ వుద్యోగం మానేస్తే పగలంతా నీకేంతోస్తుందమ్మా? ... నువ్విక్కడకు రావడం నాకూ ఇష్టమే నిన్ను పోషించలేనూ? ఒక్కవిషయం మాత్రం నువ్వు గుర్తుకి తెచ్చుకోవాలి నీ కోడలు పంజాబీ అమ్మాయి వాళ్ళ ఆచారాలు వేరు; మన ఆచారాలు వేరు నువ్వు సర్దుకుపోగలవని నాకు తోచడంలేదు, నీకుతోస్తే అలాగే రావచ్చు' అన్నాడు వాడి మాటలు విని నిశ్చేష్టురాలయింద తను! తన కొడుకేనా అలా మాట్లాడింది? వాడిమనసు తెలిసింది సూటిగా కాకపోయినా మరోలా తన అనంగీకారాన్ని వ్యక్తంచేశాడు! వాడిక్కి తల్లి తనఇంట్లో వుండడం ఇష్టంలేదు,

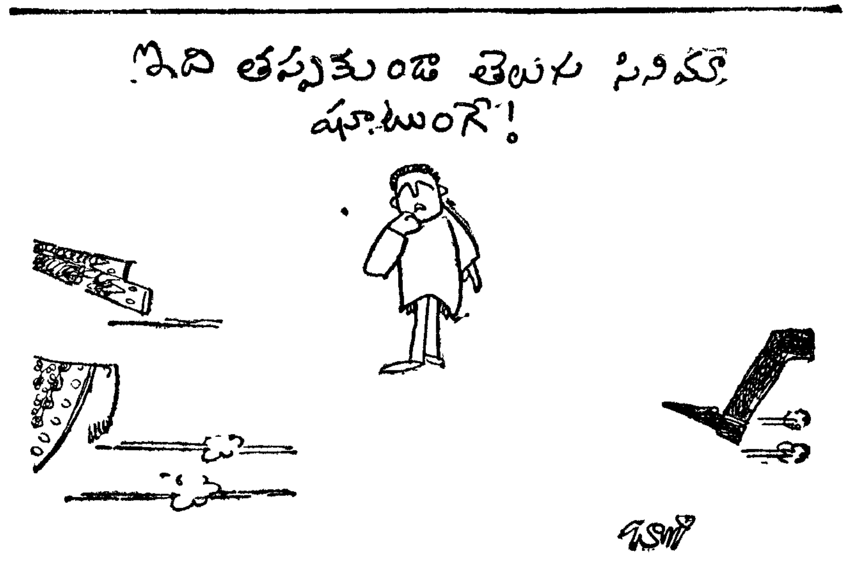

తనకు వాడి ఇంట్లో స్థానంలేదు!

నెల్లాళ్ళు ఢిల్లీలో వుందామని వెళ్ళిన తను పదిరోజుల్లో తిరిగి విజయవాడ చేరుకుంది!

ఒకసారి తనకు చాలా జబ్బు చేసింది అన్నయ్యా, వదినా హైదరాబాదునుండి వచ్చారు భాస్కర్‌కి 'టెలిగ్రాము' వెళ్ళింది వాడి రాకకోసం కళ్ళు కాయలు కాచేలా ఎదురుచూసేది తను ప్రాణంపోయేముందు వాడ్ని ఒక్కసారి కనులారా చూస్తే తన కదే చాలు! వైద్యంచేసిన డాక్టర్లు తను బతికి బయటపడుతుందని అనుకోలేదు తను బతికింది! తనది మొండిప్రాణం! భాస్కర్ మాత్రం రాలేదు తనకు పూర్తిగా నయమయ్యాక వాడిదగ్గర్నుండి ఉత్తరం వచ్చింది సారాంశం—సెలవు దొరక్క రాలేకపోయాడట! పూర్తిగా తనకు నయమయిందని తలుస్తాడట! చేసేది ఏంత పెద్ద ఉద్యోగమయితే మాత్రం — తల్లికి జబ్బుగా వుందంటె ఆఫీసువాళ్ళు సెలవు మంజూరు చెయ్యరా? అసలు కారణం—సెలవు దొరక్కపోడంకాదు, రావాలని అన్పించకపోడమే!

ఆ సంఘటనతో తన మనసు విరిగిపోయింది వాడింతగా మారిపోడానికి కారణమేమిటి? కోడలా? శకుంతలే తనకు కోడలయిన పక్షంలో తన జీవితం ఎంత చక్కగా నడిచేది? వాడ్ని ఢిల్లీ ఉద్యోగంలో చేరద్దని శాసించవల్సింది. లేకపోతే వాడు ఢిల్లీ వెళ్ళేముందే పెళ్ళి చేసెయ్యాల్సింది ఇప్పు డేమనుకుని లాభం?

ఇప్పుడు తన సంగతి వాడి కక్కర్లేదు ఆర్నెల్లకోసారి 'ఎలా వున్నావ'ంటూ ఓ వుత్తరం ముక్క వ్రాస్తాడు అక్కడికేదో తనకు వంట్లో బావుండకపోతే వచ్చి చూసేటట్లు! తల్లిని ఏమాత్రం సుఖపెట్టగల్గిందీ వాడకి మాత్రం తెలియదా? ఈ సువిశాల విశ్వంలో తను ఏకాకి తనకొడుకే తనవాడుకాదు! అత్తమామల పైవున్న అభిమానంలో పదో వంతుకూడా తనపైలేదు తనూ, వాడూ—ఎవరికి వారే

రెండు మూడేళ్ళలో తను రిటైరవుతుంది ఆ తర్వాత తనజీవితం? ఆయనే వుంటే వాడిలా తయారయ్యేవాడా? వాడ్ని ఎంత ముద్దుచేసి పెంచింది?

ఇంతలో 'బెల్లు'యింది రేణుకాదేవి ఆలోచనలకు అంతరాయం కల్గింది పుస్తకాలూ, 'ఎటెండెన్సు రిజిస్టరూ' చేతబట్టుకుని 'కామన్ రూము' చేరుకుందావిడ

ఒక్క పావుగంటసేపు నుదుటిన చెయ్యి పెట్టుకుని, కళ్ళు మూసుకుని కుర్చీలో కూర్చుంది రేణుకాదేవి క్లాసులనుండి వచ్చే టీచర్లనూ, క్లాసులకుపోయే టీచర్లనూ ఆవిడ గమనించడంలేదు ఆవిడ మనసంతా చెప్పలేని వ్యథతో నిండివుంది ఓ ప్రక్క తన సంగతి పట్టించుకోని కొడుకు — ఇంకో ప్రక్క అయిదేళ్ళ పాటు కాపురంచేసి తన మానాన తన్నొదిలి పరలోకాలకు చేరుకున్న భర్త—ఇద్దరికీ చెడ్డ తను ... తర్వాత క్లాసులేదు, ఆ తర్వాత క్లాసువుంది. ఈ విధమైన మానసిక క్షోభతో తను పాఠం చెప్పగలదా ? చెప్పలేదు! ఉత్తినే క్లాసులకువెళ్ళి కూర్చునే కన్నా, సెలవుతీసుకుని ఇంటికి వెళ్ళడమే ఉత్తమం

రేణుకాదేవి భారంగా అడుగులువేస్తూ 'హెడ్మిస్ట్రెస్' గదిలోకి వచ్చింది సుమతీదేవి తలెత్తి ఆవిడవైపు చూసి కుర్చీ చూపింది రేణుకాదేవి చేతిరుమాలుతో ముఖాన్ని తుడుచుకుంటూ అతి మెల్లిగా అన్నది!

'వంట్లో బావుండలేదు. ఇంటికి వెళ్ళిపోతాను ..'లీవ్‌లెటర్' ఇద్దామని వచ్చాను'

'మీరు వచ్చినప్పుడే మిమ్మల్నిచూసి అనుకున్నాను, మీకు వంట్లో బావుండలేదని. . వంట్లో బావుండనప్పుడు స్కూలుకి ఎందుకొచ్చారండి 'లీవ్‌లెటర్' సంగతి తర్వాత చూడచ్చుకానీ ముందు ఇంటికి వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకోండి . సాయంత్రం ఇంటికి వెళ్తూ వేచొచ్చి చూస్తాను ...' అన్నది సుమతీదేవి

'ప్యూన్'ని పిలిచి రిక్షా తెమ్మని చెప్పింది సుమతీదేవి కొద్ది నిముషాల్లో రిక్షావచ్చింది. సుమతీదేవి దగ్గర సెలవు తీసుకుని రిక్షాఎక్కింది రేణుకాదేవి.

రిక్షా ఇంటివైపు సాగుతూంటే రేణుకాదేవికి పిచుకపిల్ల గుర్తొచ్చింది ఎలావుందో ఏమిటో ? ఎగరడానికి ఇంకా తాపత్రయ పడుతోందేమో...నల్లపిల్లి?... పెద్ద పిచుకలు ఇంట్లోకి రాడానికి వీలుగా 'వెంటిలేటర్' తెరచిపెట్టింది తను నల్లపిల్లి ఆ 'వెంటిలేటర్లో'ంచి ఇంట్లోకి ప్రవేశించివుంటే? ఆ ముద్దొచ్చే పిచుకపిల్ల ఆ మాయాదారి నల్లపిల్లికి ఆహారమయిందేమోనన్న ఆలోచన వస్తేనే చాలు వళ్ళు జలదరిస్తోంది. పిచుకపిల్ల క్షేమంగా వుండాలి!

రిక్షా ఇంటిముందు ఆగడమే తరువాయి దిగి, రిక్షావాడికి డబ్బులిచ్చి వడి వడిగా మెట్లు ఎక్కసాగింది రేణుకాదేవి తాళం తీసి, తలుపులు తోసింది ఆతృతగా బల్లవైపు చూసింది. దానిమీద అన్నం మెతుకులూ, నీళ్ళూ వున్న మూతలు మాత్రం వున్నాయి కానీ. కానీ. పిచుకపిల్లలేదు! హృదయానికి ముల్లు గుచ్చుకున్నట్లు విల విల్లాడింది రేణుకాదేవి. ముద్దొచ్చే పిచుకపిల్లను మాయదారి నల్లపిల్లి పొట్టన బెట్టుకుంది! మరిక ఆలోచించలేక కుర్చీలో కూలబడి కళ్ళు మూసుకుంది

కొద్ది క్షణాలు గడిచాయో లేదో 'కిచ కిచ' మన్నశబ్దం విన్పించడంతో కళ్ళు తెరచి ; కళ్ళింతవి చేసుకుని నలుమూలలా చూడసాగింది రేణుకాదేవి 'వెంటిలేటర్' గూట్లో పిచుకపిల్ల! మరింత పరీక్షగా చూసింది రేణుకాదేవి కుడిప్రక్క తెల్లని రంగు! అనుమానంలేదు అదే పిచుకపిల్ల! తేలిగ్గా నిట్టూర్చింది రేణుకాదేవి ఇంతలో పెద్ద పిచుకలు రెండూ 'కిచ కిచ' లాడుతూ పిచుకపిల్ల దగ్గరకు వచ్చాయి. వాలినట్లే వాలి అవి రెండూ 'తుర్రు' మన్నాయి పిచుకపిల్ల రెక్కలు విదిల్చింది. రేణుకాదేవి వింతగా దానివైపు చూస్తూ నిలబడింది పిచుకపిల్ల 'కిచ కిచ' మంది; పెద్ద పిచుకల్ని అనుసరించింది ఎగిరిపోతున్న పిచుకపిల్లను చూస్తూ 'రెక్కలొచ్చిన పక్షి తత్వమే అంత' అనుకుని గాఢమైన నిట్టూర్పు విడచింది రేణుకాదేవి. ●